

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de weerstandsparagraaf ten minste een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's, en tenslotte een beknopte weergave van het weerstandsbeleid.

In de kadernota en de uitvoeringsnota risicomangement zijn de begrippen, doelstellingen, het proces, de implementatie en borging van risicomangement uitgewerkt. Daarnaast zijn de uitgangspunten met betrekking het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit beschreven.

Identificatie risico's

In de kadernota risicomangement is het beleid omtrent risico's beschreven. In een onderliggende uitvoeringsnota is voor de organisatie richting gegeven aan de uitvoering van het risicobeleid. De risico's worden geïnteriseerd middels zogenaamde risico-overleggen.

Om een analyse en beoordeling van risico's te kunnen maken is het nodig om risico's in te delen in kansen (de waarschijnlijkheid waarbij een risico zich voor kan doen) en gevolgen (de hoogte van de (financiële) impact van het risico). De beoordeling van risico's wordt verkregen door kansen en gevolgen in te delen in klassen en deze vervolgens met elkaar te vermenigvuldigen. Risico = kans x gevolg.

Top tien risico's

In de zomer van 2018 heeft er een risico-actualisatie plaatsgevonden. De al eerder geïnteriseerde risico's zijn geactualiseerd in overleg met de teams. Daarnaast zijn er risico's vervallen en nieuwe risico's toegevoegd. In deze paragraaf wordt de top 10 van de grootste risico's gepresenteerd. De wijzigingen ten opzichte van de top 10 van de vorige actualisatie worden onder de tabel nader toegelicht.

Nieuwe top 10. Risico's *(bedragen in blauw zijn gewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2017):*

Risico-oorzaak	Gebeurtenis/gevolg	Invloed op weerstandsvermogen huidige situatie (nettobedragen)	Invloed op weerstandsvermogen vorige actualisatie (nettobedragen)
1. 't Fort Prins Frederik,	Voornamelijk kosten restauratie welke nu nog niet opgenomen zijn in de begroting	€ 1.875.000	PM
2. Edudelta	Toename bouwkosten a.g.v. indexatie bouwrijzen	€ 1.725.000	PM
3. Risico's inzake Decentralisaties	Diverse gevolgen op het gebied van jeugdzorg, passend onderwijs, Wmo ed.	€ 1.126.875	€ 475.625
4. Schadeclaims	Geen tot weinig grip op uitkomsten schadeclaims	€ 595.000	€ 591.250
5. Algemene Uitkering gemeentefonds	Kans op verlaging algemene uitkering waardoor er een tekort in de begroting kan ontstaan	€ 516.000	€ 245.000

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico-oorzaak	Gebeurtenis/gevolg	Invloed op weerstandsvermogen huidige situatie (nettobedragen)	Invloed op weerstandsvermogen vorige actualisatie (nettobedragen)
6. Verkoop aandelen Eneco	Wegvallen structurele dividendopbrengst	€ 450.000	PM
7. Borgstelling SBSM	Ingeval de instelling in gebreke blijft dan zal de gemeente het restant moeten voldoen	€ 303.750	€ 303.750
8. Budget inhuur derden is niet toereikend	Dit betreft inhuur externen organisatiebreed	€ 300.000	€ 150.000
9. EU-regelgeving	Het wegvallen van de mogelijkheid tot het heffen van een belasting	€ 255.000	€ 255.000
10. Bodemsanering woonwagencentra	Kosten zijn niet opgenomen in begroting	€ 250.000	€ 250.000

Toelichting gewijzigde risico's:

't Fort Prins Frederik: Er dienen keuzes gemaakt te worden inzake de restauratie van 't Fort. Er is inmiddels contact met de Provincie over cofinanciering. Op dit moment is geen budget opgenomen in de begroting 2019-2022 omdat er nog geen inzicht is in de kosten. De berekeningen komen naar verwachting eind 2018 inzichtelijk. Een inschatting van de kosten voor de restauratie zijn daarom opgevoerd als risicobedrag. Zie ook de raadsbesluiten van 14-12-2017 en 12-07-2018 inzake 't Fort.

Edudelta: Onlangs is een risico analyse opgesteld door betrokken stakeholders waarin diverse risico's inzake dit project benoemd zijn. Daarnaast zijn mogelijke beheersmaatregelen in beeld gebracht. Het risicobedrag betreft met name een stijging van de bouwkosten als gevolg van indexering.

Risico's inzake Decentralisaties: Het risicobedrag is verhoogd met name vanwege een drietal nieuwe risico's:

1. Eigen bijdrage WMO: Door het invoeren van een landelijke wijziging in de eigen bijdragesystematiek ontvangen gemeenten met ingang van 1 januari 2019 nog slechts maximaal € 17,50 per periode (per aanvraag) van vier weken. Gedeeltelijke compensatie vindt plaats via de Algemene Uitkering Gemeentefonds. Naast de vermindering – wijziging in aanpassing – van het te ontvangen totaalbedrag aan eigen bijdragen valt redelijkerwijze te verwachten dat de inwoners die nu de afweging hebben gemaakt geen gebruik te maken van de diensten van de gemeente, dit weer wel gaan doen.

2. Zorginfrastructuur: De beleidsregel zorginfrastructuur was van kracht van 2006 tot en met 2014. Voor de periode 2015 tot en met 2017 gold voor de subsidieregeling: "voortzetting zorginfrastructuur", een afbouwregeling. Deze was bestemd om de aanbieders de gelegenheid te geven de met subsidie gefinancierde projecten in de reguliere begroting op te nemen. Het betreffen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

voorzieningen als steunpunten, personenalarmering, een meldcentrale (bij Buurtzorg) en deurontgrendeling. Zorginstellingen kregen deze 3 jaren nog een vergoeding van 100%. Per jaar werd landelijk voor een bedrag van ca. € 100 miljoen aan subsidies verstrekt.

Voor 2018 geldt een beperkte afbouwregeling. Hiervoor is landelijk € 27,8 miljoen beschikbaar als niet geormerkte gelden uitkering sociaal domein. Dit kan dus nog gebruikt worden voor het oorspronkelijke doel. Vanaf 2019 komt er een nieuwe regeling, maar het is nog niet bekend hoe deze er uit zal zien en hoeveel middelen hiervoor beschikbaar komen. Dit is dan wel bestemd voor nieuwe projecten. Er is een risico dat er aanvragen voor worden ingediend. We hebben hiervoor nog geen middelen afgezonderd in de begroting.

3. GRJR onvoorzien/risico's: de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (verder GRJR) heeft een bedrag opgenomen in de eigen begroting om risico's/onvoorzien uitgaven op te kunnen vangen. De GRJR heeft echter niet het volledige bedrag van deze risico's opgenomen. Wanneer zich risico's voordoen waar niets voor is opgenomen door de GRJR dan wordt dit afgewenteld op de deelnemende gemeenten. Voor onze gemeente geldt een risico van ongeveer 2% van het totaalbedrag aan niet meegenomen risico's.

Schadeclaims: Er is een aantal risico's bijgesteld waardoor het totaal aan risico's op claims iets verhoogd is ten opzichte van de jaarrekening.

Algemene uitkering: Inmiddels is het Interbestuurlijk programma (IBP) vastgesteld. Hierin zit ook de financiële verhoudingen waardoor het gemeentefonds nu gebaseerd wordt op de Accres Relevante Uitgavenontwikkeling (ARU brede basis rijksuitgaven). Door deze ARU is de verwachting dat de schommelingen in het gemeentefonds door de trap-op-trap-af systematiek met de rijksuitgaven meer uitgevlakt zal worden. Vooralsnog laten wij de fluctuatie in punten staan op 16. Daarnaast wordt in 2019 ook het grootste gedeelte van het sociaal domein geïntegreerd in de algemene uitkering. Hierdoor wordt de uitkeringsfactor ook anders voor onze gemeente namelijk € 43.000 per uitkeringspunt. Dit geeft een stijging van het risicobedrag.

Verkoop aandelen Eneco: Indien de aandelen Eneco verkocht worden in 2019 dan heeft dit gevolgen voor de begroting aangezien de structurele dividendopbrengsten dan zullen vervallen. Het is nog niet duidelijk vanaf welk jaar dit precies consequenties heeft aangezien dividenduitkering altijd 1 jaar achterloopt. Vooralsnog is een bruto risicobedrag opgenomen van € 600.000 met een gemiddelde kans.

Inhuur derden: Dit risico is opgehoogd vanwege krapte op de arbeidsmarkt en prijsstijgingen.

Totaalbedrag risico's:

Naast de hiervoor genoemde risico's van de top 10, zijn er nog meer risico's met financiële gevolgen met een kleinere omvang dan de hierboven genoemde. Door middel van het actualiseren van de risico's (onder andere door het opnemen van nieuwe risico's) is het totale beslag op het weerstandsvermogen ten opzichte van de jaarrekening 2017 gestegen van 5.627.795 naar € 11.040.450. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door:

- Opnemen risico 't Fort Prins Frederik (met name restauratie);
- Opnemen risico Edudelta (toename bouwkosten i.v.m. indexering)
- Verkoop aandelen Eneco (wegvallen structurele dividendopbrengst);
- Verhoging risico Algemene uitkering;
- Verhoging diverse risico's met betrekking tot de decentralisaties.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de Nota Risicomanagement 2017-2020 is een berekeningsmethodiek opgenomen en door u vastgesteld. Het weerstandsvermogen bestaat volgens de methodiek uit: De algemene risicoreserve / risico reserve grondexploitatie, de algemene reserve / reserve grondexploitatie, vrije bestemmingsreserves en de post onvoorzien. Hieronder volgt de berekening:

Weerstandscapaciteit algemeen in €	Stand per 1-1-2019 x € 1.000
<i>Incidenteel</i>	
Algemene risicoreserve	1.977
Algemene reserve	10.669*
Bestemmingsreserves (vrij)	8.511
Post onvoorzien	63
Totale weerstandscapaciteit	21.220

*exclusief begrotingsresultaat 2019

Geïventariseerde risico's	x € 1.000
Totaal financiële risico's	11.040

weerstandsvermogen	factor
Weerstandscapaciteit / financiële risico's	1.92

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandscapaciteit grondbedrijfsfunctie

In de Kadernota Grondbeleid (raad 31 oktober 2013) is bepaald dat de ratio weerstandvermogen grondbedrijf een bandbreedte heeft tussen 1.0 en 1.4 met een streefwaarde van 1.2. Met deze ratio is er enige ruimte om onvoorziene risico's op te kunnen vangen.

Beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie 1-1-2019	x € 1.000
Totaal reserves binnen grondbedrijf	1.613

Geïventariseerde risico's 1-1-2019	x € 1.000
Totaal financiële risico's	1.387

Weerstandsvermogen grondbedrijfsfunctie	factor
Weerstandscapaciteit / financiële risico's	1.16

Zie voor verdere informatie over het grondbedrijf de paragraaf Grondbeleid.

Weerstandscapaciteit totaal

De weerstandcapaciteit van de algemene dienst en de grondbedrijfsfunctie zijn afhankelijk van elkaar. Wanneer de weerstandscapaciteit te gering is bij de grondbedrijfsfunctie wordt deze immers aangevuld vanuit de algemene reserves. Daarom wordt hieronder de gecombineerde ratio aangegeven.

	Algemene dienst	Grondbedrijfsfunctie	Totaal
Beschikbare middelen (x € 1.000)	€ 21.220	€ 1.613	€ 22.833
Geïventariseerde risico's (x € 1.000)	€ 11.040	€ 1.387	€ 12.427
Weerstandsvermogen factor	1.92	1.16	1.83

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. In de wet staat geen absolute norm hiervoor opgenomen. In de toelichting op artikel 11 BBV is aangegeven dat gemeenten hiervoor zelf beleid moeten maken en een norm moeten vaststellen. Met betrekking tot beoordeling van de ratio wordt in de kadernota risicomangement de volgende tabel gehanteerd:

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	uitstekend
B	1,4 – 2,0	ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	voldoende
D	0,8 - 1,0	matig
E	0,6 - 0,8	onvoldoende
F	< 0,6	ruim onvoldoende

Zoals uit bovenstaand opstelling blijkt kan de gemeente ruim voldoende middelen vrij maken om eventuele risico's op te vangen.

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat gemeenten voortaan een basis set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in de begroting en de jaarrekening. Deze kengetallen zijn:

- 1a Netto schuldquote;
- 1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- 2 Solvabiliteitsratio;
- 3 Kengetal grondexploitatie;
- 4 Structurele exploitatieruimte;
- 5 Belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishouden

De waarden van de kengetallen zijn ingedeeld in 3 categorieën.

Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden (2016).

Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

Omschrijving	Categorie A Laag risico	Categorie B Middel risico	Categorie C Hoog risico
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishouden	<95%	95-105%	>105%

Bron: <http://2017.begrotingzuidholland.nl/p5420/2-financiele-kengetallen>

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De berekeningswijze is vastgelegd in een ministeriële regeling. Naast de vijf verplichte kengetallen zijn er ook niet verplichte kengetallen berekend om een indruk te geven van de financiële positie van de gemeente. Deze zijn:

- Debratio;
- Bruto en netto schuld per inwoner;
- Investerings versus schulden;
- Reserves per inwoner.

Hieronder volgt de uiteenzetting en berekening van bovengenoemde kengetallen:

1a Netto schuldquote:

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote	Jaarrek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	€ 55.377.990	€ 68.938.364	€ 88.555.647	€ 105.029.439	€ 105.955.134	€ 114.078.206
B Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	€ 11.742.539	€ 16.390.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000
C Overlopende passiva (cf. aft. 49 BBV)	€ 11.901.358	€ 6.558.625	€ 5.886.475	€ 9.381.823	€ 9.972.875	€ 11.807.768
D Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
E Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	€ 6.904.918	€ 11.000.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000
F Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	€ 407.361	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000
G Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	€ 8.365.015	€ 2.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000
H Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	€ 119.122.087	€ 114.105.800	€ 118.197.800	€ 121.697.900	€ 121.659.700	€ 124.401.600
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	53,18	68,43	82,01	96,06	97,33	103,19

Analyse: Het meerjarige beeld laat zien dat de netto schuldquote oploopt doordat de vaste schulden toenemen door het aantrekken van nieuwe leningen (zie paragraaf financiering onderdeel h). Conform de signaleringswaarde opgesteld door de Provincie Zuid-Holland valt de waarde van de netto schuldquote vanaf 2020 in de categorie middel risico.

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c, van het BBV).

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Netto schuldquote gecorrigeerd		Jaarrek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	€ 55.377.990	€ 68.938.364	€ 88.555.647	€ 105.029.439	€ 105.955.134	€ 114.078.206
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	€ 11.742.539	€ 16.390.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000
C	Overlopende passiva (cf. aft. 49 BBV)	€ 11.901.358	€ 6.558.625	€ 5.886.475	€ 9.381.823	€ 9.972.875	€ 11.807.768
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	€ 4.226.591	€ 4.986.859	€ 4.203.507	€ 4.191.622	€ 4.179.496	€ 4.167.118
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	€ 6.904.918	€ 11.000.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	€ 407.361	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	€ 8.365.015	€ 2.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	€ 119.122.087	€ 114.105.800	€ 118.197.800	€ 121.697.900	€ 121.659.700	€ 124.401.600
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		49,63	64,06	78,45	92,61	93,90	99,84

Analyse: In vergelijking met 1.a. is te zien dat de netto schuldquote een verlaging laat zien van ongeveer 4% wanneer deze gecorrigeerd is met de verstrekte leningen.

Een klein deel van de opgenomen gelden is doorgeleend aan woningcorporaties, deelnemingen en stimuleringsregelingen (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). Conform de signaleringswaarde opgesteld door de Provincie Zuid-Holland valt de waarde van de netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen vanaf 2020 in de categorie middel risico.

2 Solvabiliteitsratio:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Solvabiliteit	Jaarrek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022	
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	€ 37.757.871	€ 29.653.081	€ 26.208.489	€ 24.646.353	€ 24.296.437	€ 24.084.723
B	Balanstotaal	€ 144.758.600	€ 149.522.297	€ 167.359.907	€ 184.930.610	€ 184.632.993	€ 190.543.083
Solvabiliteit (A/B) x 100%		26,08%	19,83%	15,66%	13,33%	13,16%	12,64%

Analyse:

Volgens de signaleringswaarde van de provincie valt de gemeente in categorie C hoog risico. Uit de berekening blijkt dat de gemeente onder de norm zit. Het landelijk gemiddelde is 41% (Bron: Deloitte). In de afgelopen jaren zijn diverse reserves omgezet naar voorzieningen (o.a. riolering en gebouwen) hierdoor is het eigen vermogen afgenomen en het vreemd vermogen toegenomen. Zie ook het kengetal debtratio.

3 Kengetal grondexploitatie:

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 onderdeel van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Grondexploitatie		Jaarrek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)	€ 3.257.093	€ 3.260.269	€ 3.209.230	€ 3.199.230	€ 3.188.930	€ 3.178.630
B	Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV) (incl. corr. Verliesvoorz.)	-€ 411.421	-€ 3.050.792	-€ 1.545.959	-€ 805.359	-€ 1.699.559	-€ 1.699.559
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	€ 119.122.087	€ 114.105.800	€ 118.197.800	€ 121.697.900	€ 121.659.700	€ 124.401.600
Grondexploitatie (A+B)/C x 100%		2,39%	0,18%	1,41%	1,97%	1,22%	1,19%

Analyse: Deze berekening laat de verhouding zien van de verwachte baten grondexploitatie ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Hoe lager het percentage, hoe minder groot het risico is. De bouwgronden in exploitatie laten een negatieve waarde zien, dit betekent dat de projecten een veronderstelde positieve eindwaarde realiseren. Conform de signaleringswaarde opgesteld door de Provincie Zuid-Holland valt de waarde van het kengetal grondexploitatie in de categorie laag risico.

4 Structurele exploitatieruimte:

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Structurele exploitatieruimte		Jaarrek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A	Totale structurele lasten	€ 117.095.033	€ 114.401.400	€ 118.143.100	€ 120.332.800	€ 120.762.800	€ 121.886.300
B	Totale structurele baten	€ 116.463.743	€ 113.978.900	€ 117.780.500	€ 121.053.900	€ 121.659.700	€ 123.125.800
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	€ 353.357	€ 330.500	€ 249.000	€ 252.600	€ 256.300	€ 260.000
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	€ 641.791	€ 602.869	€ 693.236	€ 693.636	€ 606.216	€ 318.814
E	Totale baten (excl mutaties reserves)	€ 119.122.087	€ 114.105.800	€ 118.197.800	€ 121.697.900	€ 121.659.700	€ 124.401.600
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%		-0,29%	-0,13%	0,07%	0,95%	1,02%	1,04%

Analyse:

Uit de cijfers van de begroting 2019 blijkt dat er iets meer structurele lasten zijn dan structurele baten. Dit vertaalt zich in negatieve ruimte waardoor er incidenteel in 2019 een onttrekking uit de reserve wordt gedaan. Het meerjarige beeld laat zien dat er weer structurele exploitatieruimte ontstaat doordat de structurele baten hoger worden dan de lasten. Conform de signaleringswaarde opgesteld door de Provincie Zuid-Holland vanaf 2020 een laag risico.

In het onderdeel incidentele baten en lasten 2019-2022 is de uitsplitsing weer gegeven van de incidentele baten en lasten.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

5 Belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishouden:

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage.

Belastingcapaciteit		Jaarek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 243	€ 261	€ 272
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 215	€ 208	€ 211
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 227	€ 232	€ 236
D	Eventuele heffingskorting	€ 0	€ 0	€ 0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C+D)	€ 685	€ 701	€ 719
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1 (ten opzichte van E)	€ 723	€ 723	€ 721
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%	94,74%	96,96%	99,72%

Analyse: Zoals uit de berekening blijkt zit de gemeente Goeree-Overflakkee onder het landelijk gemiddelde. Conform de signaleringswaarde valt de waarde van het kengetal belastingcapaciteit in de categorie B middel risico. Voor de jaren na 2019 is op dit moment geen zinvolle raming te maken.

Debratio:

De mate waarmee het balansbezit is belast met schuld.

Debratio		Jaarek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A	Vreemdvermogen (cf art. 46,48,49 BBV)	€ 107.000.729	€ 119.869.216	€ 141.151.418	€ 160.284.258	€ 160.336.555	€ 166.458.360
B	Balanstotaal	€ 144.758.600	€ 149.522.297	€ 167.359.907	€ 184.930.610	€ 184.632.993	€ 190.543.083
	Debratio (A/B) x 100%	73,92%	80,17%	84,34%	86,67%	86,84%	87,36%

Analyse: Uitkomst 80% is risicovol, uitkomst tussen 75%-85% is zorgelijk. Het landelijk gemiddelde in 2016 is 59% (bron: Deloitte). De debratio is het omgekeerde van de solvabiliteitsratio hierdoor geldt dezelfde opmerking als bij kengetal 2.

Bruto en netto schuld per inwoner:

Bruto schuld: totaal van alle schulden, uitgedrukt in € per inwoner.

Netto schuld: omvang van de geldelijke bezittingen die niet zijn ingezet voor de publieke taak, in mindering gebracht op de bruto schuld, uitgedrukt in € per inwoner.

Bruto schuld per inwoner		Jaarek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	€ 55.377.990	€ 68.938.364	€ 88.555.647	€ 105.029.439	€ 105.955.134	€ 114.078.206
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	€ 11.742.539	€ 16.390.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000
C	Overlopende passiva (cf. aft. 49 BBV)	€ 11.901.358	€ 6.558.625	€ 5.886.475	€ 9.381.823	€ 9.972.875	€ 11.807.768
D	Totaal aantal inwoners	49.130	48.819	50.229	50.679	50.949	51.219
	Bruto schuld per inwoner(A+B+C)/D	€ 1.608	€ 1.882	€ 2.257	€ 2.631	€ 2.646	€ 2.827

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Netto schuld per inwoner		Jaarek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	€ 55.377.990	€ 68.938.364	€ 88.555.647	€ 105.029.439	€ 105.955.134	€ 114.078.206
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	€ 11.742.539	€ 16.390.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000	€ 18.900.000
C	Overlopende passiva (cf. aft. 49 BBV)	€ 11.901.358	€ 6.558.625	€ 5.886.475	€ 9.381.823	€ 9.972.875	€ 11.807.768
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	€ 4.226.591	€ 4.986.859	€ 4.203.507	€ 4.191.622	€ 4.179.496	€ 4.167.118
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	€ 6.904.918	€ 11.000.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000	€ 12.614.000
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	€ 407.361	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000	€ 800.000
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	€ 8.365.015	€ 2.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000	€ 3.000.000
H	Totale aantal inwoners	49.130	48.819	50.229	50.679	50.949	51.219
	Netto schuld per inwoner (A+B+C-D-E-F-G)/H	€ 1.203	€ 1.497	€ 1.846	€ 2.224	€ 2.242	€ 2.425

Analyse:

Landelijk gemiddelde netto schuld 2016 is € 1.968 (bron: Deloitte)

De stijging meerjarig komt vooral door het aantrekken van leningen voor de financiering van de voorgenomen investeringen in activa. Zie investeringsplanning 2019-2022.

Investeringen versus schulden:

Hoeveel procent van de investeringen is gefinancierd met schulden.

Investeringen versus schulden		Jaarek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A	Boekwaarde langlopende schulden	€ 55.375.511	€ 68.938.364	€ 88.555.647	€ 105.029.439	€ 105.955.134	€ 114.078.206
B	Boekwaarde vaste activa	€ 127.611.288	€ 138.773.089	€ 152.491.865	€ 169.321.969	€ 169.918.551	€ 175.828.641
C	voorraden	€ 1.470.017	-€ 3.050.792	-€ 1.545.959	-€ 805.359	-€ 1.699.559	-€ 1.699.559
	Investeringen versus schulden ((A / (B+C))*100	42,90%	50,79%	58,67%	62,33%	62,99%	65,51%

Analyse:

Hoe lager het percentage, hoe minder schulden er zijn aangegaan om investeringen te financieren. Het percentage in 2019 is toegenomen doordat de verwachte investeringen gefinancierd worden met vreemd vermogen (leningen). Dit geldt ook voor de jaren 2020-2022. Zie paragraaf financiering onderdeel h.

Reserves per inwoner:

Eigen vermogen van de gemeente uitgedrukt in € per inwoner.

Reserves per inwoner		Jaarek.2017	Begr.2018	Prim.begr.2019	Mjr 2020	Mjr 2021	Mjr 2022
A	Eigen vermogen	€ 37.757.871	€ 29.653.081	€ 26.208.489	€ 24.646.353	€ 24.296.437	€ 24.084.723
B	aantal inwoners	49.130	48.819	50.229	50.679	50.949	51.219
	Reserves per inwoner	769	607	522	486	477	470

Analyse: Uitkomst tussen € 1.300 - € 1.800 is zorgelijk, uitkomst <€ 1.300 is zwak (bron: Deloitte). Landelijk gemiddelde 2016 = € 1.767.(bron Deloitte). Onze gemeente zit onder het landelijk gemiddelde. Zie ook het kengetal solvabiliteit. Onze gemeente heeft wel een hoger niveau van voorzieningen in de kernen.

Samenvatting en conclusie

Er is een gemiddelde belasting druk. Deze ligt iets onder het landelijk gemiddelde. De beheersing van risico's is, uitgedrukt in de weerstandsratio, ruim voldoende. Hier staat tegenover dat de solvabiliteit onder het landelijk gemiddelde zit. Het meerjarig beeld van de structurele exploitatieruimte laat vanaf 2020 een positieve ontwikkeling zien doordat de structurele baten hoger

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

zijn dan de structurele lasten. Het kengetal op de grondexploitatie laat voor alle jaren een positieve eindwaarde zien. Door de financiering van de forse voorgenomen investeringen loopt de netto schuldquote op, waardoor dit kengetal onder de categorie middel risico valt. Echter de druk van de rentelasten zijn verwerkt in de begroting en kunnen nog steeds opgevangen worden binnen de exploitatie.